

7/14144
GK 153

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Gelir İdaresi Başkanlığı

SAYI : B.07.1.GİB.0.82/8211-1020

KONU: Yazılı Soru Önergesi

21.10.2010* 93361

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının 03.05.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-22599 sayılı yazısı.

Mersin Milletvekili Sayın Kadir URAL'ın tarafıma tevcih ettiği 7/14144 esas no.lu yazılı soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin cevabımız aşağıda açıklanmıştır.

Bilindiği üzere, bir ülkenin dış dünya ile ekonomik ilişkileri, ödemeler dengesi adı verilen bilançoda izlenmektedir. Ödemeler dengesi, ülkenin dış dünyadan kazandığı döviz gelirlerini ve dış dünyada yaptığı döviz giderlerini bir denge içinde göstermek suretiyle, dönem içinde ne kadar döviz açığı ya da döviz fazlası verdiğini, döviz açığı (cari açık) varsa bunun nasıl finanse edildiğini ortaya koymaktadır.

Sıcak para kavramı ise genellikle bir ülkeye göreceli olarak kısa sürede giriş ve çıkış yapabilecek mahiyetteki "Kısa Vadeli Sermaye Hareketleri"ni ifade etmek için kullanılmakta olup, bu kavramın tek ve ortak kabul gören bir tanımı bulunmamaktadır. Konuyla ilgili çalışmaların içeriğine göre de kullanılan tanımlar ve rakamsal hesaplamalar değişebilmektedir.

Sıcak para, ödemeler dengesi tablosunda yer aldığı şekliyle, Portföy Yatırımları/Yükümlülükler kalemi altındaki Hisse Senetleri (yabancıların yurtiçinde hisse senedi alım/satımları) ve Borç Senetleri/Genel Hükümet/Yurtiçi (yabancıların yurtiçinde hükümete ait borçlanma senetlerini alım/satımları) ile Diğer yatırımlar/Yükümlülükler kalemi altındaki Krediler/Bankalar/Kısa Vade (yurtiçinde yerleşik bankaların yurtdışından kullandıkları kısa vadeli krediler) kalemleri mahiyet itibarıyla "Kısa Vadeli Sermaye" olarak da tanımlanabilir.

Öte yandan ödemeler dengesi, her işlemin alacak ve borç kaydı olarak kaydedildiği bir muhasebe sistemi olması nedeniyle ödemeler dengesi konusu her işlem, mahiyeti itibarıyla ilgili kaleme kaydedilirken karşıt kaydının da bir başka kalemde yer alması, başka bir ifadeyle her işlemin eşit değerde alacak ve borç kayıtlarıyla kaydedilmesi gerekmektedir. Bu durumda, ödemeler dengesinin iki ana kaleminden birisi olan "Cari İşlemler Hesabı" her zaman "Sermaye ve Finans Hesapları" kaleminde yer alan mutlak değere eşit olmalıdır. Ancak, uygulamada verilerin değişik kaynaklardan elde edilmesi, değerlendirme, ölçme ve kayıt zamanı farklılıklar yaratmakta; sonuç itibarıyla oluşan bu farklar net hata ve noksan kalemine "kalıntı" şeklinde yansımaktadır. Diğer bir ifadeyle net hata ve noksan kalemi, ayrıca hesaplanan bir kalem olmayıp, alacak ve borç kayıtları arasındaki farktan oluşan bir kalıntıdır.

Kısa vadeli sermaye hareketleri (sıcak para) ile ödemeler dengesi tablosundaki net hata ve noksan kaleminin yıllar itibarıyla rakamsal verilerine TC Merkez Bankasının (www.tcmb.gov.tr) internet adresinde yer alan "ödemeler dengesi istatistikleri" bölümünden ulaşmak mümkündür.

Kayıt dışı ekonominin, Türkiye'nin kalkınmasının önündeki en önemli engellerden birisi olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Kayıt dışılık istihdam, üretim, dış ticaret gibi diğer alanlarda da söz konusu olup, bu sorunun çözümünde devletin tüm kurumlarının işbirliği içinde olması, ayrıca sivil toplum kuruluşları ile yazılı ve görsel basın gibi kesimlere de kayıt dışılığın zararları konusunda toplumsal bir bilinç oluşturulması yönünde büyük görevler düşmektedir.

Kayıt dışılığın önlenmesi konusunda Bakanlığımızca önemli projeler ortaya konulmuş ve olumlu sonuçlar alınmaya başlanmıştır. Bu kapsamda, 2008 yılının Nisan ayında "Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı" hazırlanarak uygulamaya konulmuş bulunmaktadır.

Kayıt dışı ekonomi ile mücadelede önemli roller üstlenen Bakanlığımıza bağlı Gelir İdaresi Başkanlığı, kurmuş olduğu bilgi işlem altyapısı ile bilgi teknolojilerini etkin bir şekilde kullanarak vergi denetimlerini çok daha kapsamlı, hızlı ve daha geniş ölçekte yapmakta olup, 01.08.2010 tarihli ve 27659 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 23.07.2010 tarihli ve 6009 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla da vergi denetim kapasitesinin artırılmasına ve denetimde birliğin sağlanmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Öte yandan, Ülkemizde 2002 yılından bu yana sağlanan siyasi istikrar ortamında uygulanan ekonomik politikalar ve yapılan reformlar neticesinde, Türk mali sisteminin krizlere karşı dayanıklılığı artmış olup, tavizsiz uygulanan mali disiplin, Türkiye'deki ekonomik mali istikrarın en önemli sigortası olmuştur. Hükümetimiz, ekonomideki istikrarın devamı ve dış piyasalardaki olumsuzluklardan finansal ve reel sektörün en az düzeyde etkilenmesi için gerekli tedbirleri zamanında almış olup, gerektiğinde ilave tedbirleri de almaya devam edecektir.

Alınan bu tedbirler sonucu Türkiye ekonomisi şu anda Avrupa'da büyüme rekorunu elinde bulunduran, en fazla istihdam yaratan, kredi notunu iki kademe artıran, bütçe açığını ve borç stokunu düşüren, enflasyonu düşüş trendine girmiş bir ekonomidir. 2009 yılı son çeyreğinde Türkiye, % 6 ile büyüme trendine başlamış ve 2010 yılının birinci çeyreğinde beklentilerimiz çerçevesinde % 11.7, ikinci çeyreğinde ise % 10.3'lük büyüme oranını yakalamış olup, buna göre Avrupa Birliği (AB) ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ortalamalarının da üzerinde büyüme gerçekleştirerek dünyada en hızlı büyüyen üçüncü ülke, G-20 ülkeleri arasında ise Çin ile birlikte en hızlı büyümeyi gerçekleştiren ülke konumuna gelmiştir.

Öte yandan, 2010 yılı bütçe gerçekleştirmelerine baktığımızda, 2009 yılının Ocak-Ağustos döneminde bütçe açığı 31 milyar 336 milyon TL iken 2010 yılının aynı döneminde % 54.1 oranında azalarak 14 milyar 387 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri ise 2010 yılının aynı döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 23 oranında artarak 138 milyar 789 milyon TL olarak gerçekleşirken faiz hariç bütçe giderleri sadece % 12.9 oranında artış göstermiş olup, tüm bu rakamsal veriler alınan tedbirlerin olumlu sonuçlar verdiği ve ekonomik faaliyetlerde artış sağlandığını açıkça ortaya koymaktadır. Hükümetimiz döneminde ekonomide ve mali alanda sağlanan bu olumlu gelişmeler doğrudan küresel yatırımlar için ülkemizin cazibe merkezi olmasını sağlayacaktır.

Diğer taraftan, Bakanlığımıza bağlı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığının (MASAK) görev ve yetkileri, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile düzenlenmiş bulunmaktadır. Anılan Başkanlığa yapılacak şüpheli işlem bildirimlerine ilişkin usul ve esaslar, Başkanlık tarafından yayımlanan 6 sıra Numaralı Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliğiyle, alınan verilerin değerlendirilmesi ve incelenmesine ilişkin usul ve esaslar ise 04/08/2007 tarih ve 26603 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Aklama Suçu İncelemesi Hakkında Yönetmelik ile düzenlenmiş olup, Başkanlığın görev alanına giren konular bu çerçevede değerlendirilmekte ve incelenmektedir.

Buna göre, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığınca suç gelirlerinin aklanması veya terörün finansmanına ilişkin olarak alınan şüpheli işlem bildirimleri ve ihbarlar ile doğrudan nüfuz edilen olaylar ya da analizler sonucu elde edilen bilgiler değerlendirilmekte ve incelenmektedir. Bu itibarla, Türkiye'ye giren her türlü döviz ve sair değerlerin kaynağına ilişkin olarak sözü edilen durumlar dışında doğrudan araştırma yapılması Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığının görevleri arasında bulunmamaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet ŞİMŞEK
Maliye Bakanı